



## הקדמה

לפניכם מונח הספר הראשון בשפה העברית, הסוקר בהרחבה את מחלת הפרקינסון.

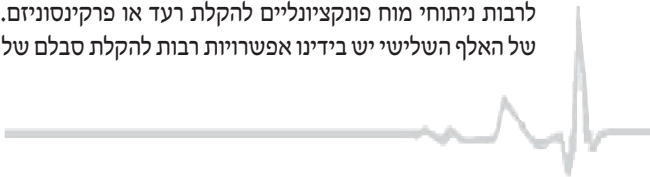
הספר מספק היכרות ראשונית ומקיפה עם מחלה מרתקת זו בשפה עברית בהירה, מובנת וקולחת.

המחלה נקראת על-שמו של ד"ר ג'יימס פרקינסון, שתיאר אותה בראשונה ב-1817, והיא מופיעה באחוז אחד מהאוכלוסייה שמעל גיל 60. עם העלייה בתוחלת החיים, עולה גם שכיחות המחלה בכלל האוכלוסייה.

מחלת הפרקינסון נחשבה במשך שנים רבות כמחלה של מערכת התנועה בלבד. אולם ככל שגדל הידע שלנו עליה, כך מתברר כי הפגיעה בניידות והרעד אמנם מגבילים ומציקים, אך דווקא התסמינים האחרים - כגון דיכאון, עצירות, הפרעות במתן שתן, הפרעות שינה, כאבים ואין-אונות בגברים - עלולים לפגוע יותר באיכות החיים של החולים.

כמה מתסמינים אלו נובעים מן המחלה עצמה, ומקצתם נגרמים מהשימוש הממושך בתרופות לטיפול בהפרעות התנועה. תרופות אלו, ובראשן **לבדופא**, התגלו בשנות ה-60 של המאה ה-20 ובישרו על עידן חדש בטיפול במחלת הפרקינסון. טרם גילויין של תרופות אלה היו צפויים לחולים הידרדרות מהירה ומוות. היה רק לסעוד את החולים, אך לא לטפל במחלתם.

גילוייה של התרופה **לבדופא** עורר תקווה חדשה, ותוצאות הטיפול הוגדרו כ"נס", אולם עד מהרה התבררו תופעות הלוואי הרבות והקשות שלה: פגיעה בתפקוד המנטלי, תנועות לא רצוניות וקיפאונות וכן הפרעות באיזון לחץ הדם ובתפקוד מערכות העיכול והמין. תוחלת החיים של חולי פרקינסון אמנם עלתה באופן ניכר, אך הטיפול בהם לאורך שנים מציב אתגר בפני החולים והמטפלים: צוות רפואי ובני המשפחה. אם בעבר הוצעו לחולים בעיקר פיזיותרפיה ותמיכה, הרי היום קיים מגוון רחב של תרופות ושל טיפולים, לרבות ניתוחי מוח פונקציונליים להקלת רעד או פרקינסוניזם. עם תחילתו של האלף השלישי יש בידינו אפשרויות רבות להקלת סבלם של החולים. בו-



בזמן מבוצע מחקר בסיסי, הבודק שיטות שונות למניעת מחלת הפרקינסון או לריפוייה, וניצנים ראשונים בכיוון הזה מתפרסמים באחרונה.

מחלת הפרקינסון מטופלת על-ידי נויורולוג מומחה להפרעות תנועה, והיא מאובחנת בבדיקה על בסיס הידע והניסיון של הרופא, וכחות על בסיס בדיקות הדמיה יקרות ומסובכות או בדיקות דם.

ספר זה מנסה להציג בפני הקוראים תמונה רחבה של מחלת הפרקינסון, הכוללת את ביטוייה הקליניים ואת מאפייניה הייחודיים. הספר יתייחס בהרחבה להיסטוריה של גילוי המחלה, לאבחון המורכב שלה (לרבות אבחון גנטי), למכלול תסמיניה מתוך דגש מיוחד בביטויים הלא מוטוריים שלה, לתופעות הלוואי של הטיפול וכן לטיפול הרב-מערכתי המורכב בחולים, כפי שנגזר משילוב זה. פרק נפרד מוקדש לניתוחים פונקציונליים של המוח, אשר תופסים מקום גדל והולך בטיפול במחלה.

מחלת הפרקינסון ניתנת לאבחון מוחלט רק בניתוח שלאחר המוות. מתברר כי רק 80 אחוז מהחולים, שאובחנו במהלך חייהם כחולי פרקינסון, אכן הוכחו ככאלה בעקבות בדיקת מוחם לאחר המוות. השאר סבלו מתסמינים פרקינסוניים מסיבות אחרות. ספר זה יתייחס בהרחבה לתסמונות שונות הכוללות תסמינים פרקינסוניים, כלומר למגוון המחלות אשר יכולות לתת תמונה פרקינסונית.

כולי תקווה כי פרסומו של ספר ראשון מסוגו בעברית יקל על אנשים, המתמודדים עם מחלה ייחודית זו, ועל בני משפחותיהם להכיר דרכים "לנצח אותה" ולחיות חיים איכותיים ובריאים.

כמו כן ספר זה נועד לשמש נאמנה סטודנטים לרפואה ולמקצועות פארא-רפואיים ולקדם את הכרת המחלה בקרב הקהילה המקצועית. פרקינסוניזם הוא הפרעת תנועה היפוקינטית (של תת-תנועתיות) הנגרמת מפגיעה בחלק



של מערכת העצבים הקשור לתנועה: המערכת האקסטרה-פירמידלית. מערכת זו אחראית לזיכרון ולתכנון תנועה והתנהגות, אך אינה אחראית להוצאתן אל הפועל. מרכזה של המערכת האקסטרה-פירמידלית במוח נמצא בגרעיני הבסיס ובצרבלום. מסיבה זו הוספתי בסופו של הספר פרק, העוסק באנטומיה ובפיזיולוגיה של גרעיני הבסיס והצרבלום, מתוך הדגשת המודל הדינמי לתפקוד גרעיני הבסיס. פרק זה יוכל לעזור בהבנת הבסיס למחלת הפרקינסון ולהפרעות תנועה היפוקינטיות אחרות, כמו גם להפרעות תנועה בכללותן. הקוראים יוכלו לפנות לפרק זה לשם הבנה טובה יותר של חלקי המוח ושל המוליכים העצביים המעורבים. פרק זה מאפשר הבנה טובה יותר גם של הבסיס המדעי לטיפול המודרני במחלת הפרקינסון.

ד"ר ניר גלעדי

